

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет психології

Кафедра психології розвитку

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОТЕРАПІЯ

Освітні програми «Психологія»,
«Реабілітаційна психологія»

Спеціальність 053 «Психологія»

Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Затверджено на засіданні кафедри
психології розвитку
Протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація	3
2. Опис дисципліни	3
3. Структура курсу	5
4. Система оцінювання курсу	7
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу	8
6. Ресурсне забезпечення	8
7. Контактна інформація	9
8. Політика навчальної дисципліни	9

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Психотерапія
Освітні програми	Психологія, Реабілітаційна психологія
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	053 Психологія
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Освітній рівень	(бакалавр)
Статус дисципліни	(основна)
Курс / семестр	3 / 5
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 24 год. Семінарські заняття – 36 год. Самостійна робота – 120 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

<p>Мета вивчення дисципліни полягає у засвоєнні студентами – майбутніми психологами філософсько-епістемологічних, загально-теоретичних основ і організаційно-методичних засад сучасної психотерапії, принципів надання психотерапевтичної допомоги, прийнятих у відповідному напрямі; набутті належної психотерапевтичної ерудиції та виробленні базових терапевтичних умінь і навичок; формуванні професійної культури і етики психотерапевта.</p> <p>Цілі: розкрити вихідні методологічні засади і теоретичні побудови про природу людини, структуру особистості і критерії психічного здоров'я, прийняті відповідним психотерапевтичним напрямом; суть, види, сфери застосування і фактори ефективності психотерапії; принципи застосування, процедурні особливості і психотехнічні прийоми кожної з розглянутих систем психотерапії; сфери застосування і межі компетентності відповідної психотерапевтичної традиції.</p>
<p style="text-align: center;">Компетентності</p> <p>Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології та професійної підготовки у процесі навчання, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>ЗК2. Знання та розуміння предметної царини психотерапії та розуміння професійної діяльності психотерапевта;</p> <p>ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, на основі раціонального планування організувати, координувати, контролювати та оцінювати діяльність і взаємодію суб'єктів у сфері психології.</p> <p>ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним під час самоаналізу, в процесі інтер- і супервізії;</p> <p>ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його</p>

сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, знання юридичних та морально-етичних і нормативно-регулятивних засад професійної діяльності психолога і готовність неухильно дотримуватись їх.

СК1. Здатність оперувати категоріально-поняттєвим апаратом психотерапії;

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи людської поведінки, діяльності та вчинків;

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел;

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій;

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу;

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

Програмні результати навчання

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи її розв'язання: зміст основних понять і концепцій психосоціального розвитку особистості; зміст (феноменологічні прояви і причини) особистісної проблеми чи психічного розладу у термінах певної психотерапевтичної теорії.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань: теоретико-методологічні засади уявлень про природу людини, структуру особистості і критерії психічного здоров'я, прийняті відповідним психотерапевтичним напрямом; критерії визначення нормальної і патологічної ліній розвитку.

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання у процесі надання психотерапевтичної допомоги.

ПР13. *Взаємодіяти*, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, які мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності: порівнювати чужий і власний терапевтичний досвід з урахуванням прийнятих у даній психотерапевтичній парадигмі критеріїв ефективності та норм психічного здоров'я, світоглядної спрямованості терапевтичного мислення і професійної мотивації психотерапевта, рівня обізнаності студентів у галузі вікової, культурно- і гендерно зумовленої психотерапії, сформованості професійних інтересів.

ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку у процесі психотерапевтичної діяльності.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога: добровільності, конфіденційності, розподіленої відповідальності, безоцінного прийняття, емпатії, шанування гідності тощо.

ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності: застосовувати теоретичні конструкти з метою інтерпретації повсякденної реальності клієнта; послуговуватися релевантними суб'єктивному досвіду клієнта концептуальною моделлю психотерапевтичної допомоги; пристосовувати поняттєво-термінологічний тезаурус навчальної дисципліни для ідентифікації певної психологічної проблеми особистості; підбирати комплекс відповідних психотехнік для її успішного розв'язання.

ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.

ПР19. Організовувати і проводити реабілітаційно-психологічну роботу в умовах санаторно-курортного оздоровлення.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Кількість годин	Завдання
1.	Тема 1. Предмет, завдання, історія становлення та нормативна база психотерапії.	Знати історію становлення та сучасний стан розвитку психотерапії. Розуміти зміст поняття «психотерапія», її мету та завдання на сучасному етапі розвитку. Обґрунтувати зв'язок психотерапії з психокорекцією, психодіагностикою, психологічним консультуванням. Розглянути основні психотерапевтичні моделі: медична, психологічна, соціологічна, філософська. Розуміти сфери функціонування психотерапії. Знати основні психотерапевтичні напрями (модальності). Розглянути загальні фактори ефективності психотерапевтичної допомоги.	2	Тести, запитання для самоконтролю, роздумів, дискусії.
2.	Тема 2. Особистість психотерапевта. Етика і відповідальність	Знати етичні засади, дотримуватися етичних принципів, розуміти етичні дилеми діяльності психотерапевта. Розглянути параметри оцінювання професіоналізму психотерапевта та на цій основі обґрунтувати модель ефективного психотерапевта. Відповідально ставитися до вибору індивідуального стилю терапії в процесі психотерапевтичної діяльності. Проводити порівняльну характеристику кваліфікованого і некваліфікованого терапевта. Розуміти сутність феномену професійного вигорання та проводити профілактичні заходи. Розглянути сучасні підходи до фахової підготовки психотерапевтів, обґрунтувати значення неформальної психотерапевтичної освіти у процесі професійного становлення психолога. Розуміти суть процесу професійної ідентифікації психотерапевта.	2	Тести, питання, кейси, вправи для самоаналізу
3.	Тема 3. Терапевтичний контакт	Розглянути визначення і риси терапевтичного контакту. Обґрунтувати чинники ефективної діалогічної взаємодії психотерапевта з клієнтом. Розуміти особливості організації психотерапевтичної діяльності та її вплив	2	Тести, питання, терапевтичний

		на результати роботи. Розглянути навички підтримки терапевтичного контакту (вербальне і невербальне спілкування). Розглянути техніку дзеркального відображення невербальної поведінки. Розуміти сутність і значення переносу і контрпереносу в терапії. Обґрунтувати специфіку психотерапевтичних стосунків у ситуаціях надання психологічної допомоги клієнтам, що пережили психічну травму.		практику м
4.	Тема 4. Особливості структурування процесу психотерапії	Розглянути загальну (еклектичну) модель процесу психотерапії (В. Гілланд і співроб.). Розуміти специфіку застосування п'ятикрокової моделі терапевтичного інтерв'ю з урахуванням терапевтичного напрямку. Навчитися розробляти план першого інтерв'ю (терапевтичної бесіди). Аргументувати власні рішення щодо розв'язання проблем клієнтів у процесі надання психотерапевтичної допомоги. Інтерпретувати етичні питання у структурі першого інтерв'ю. Розглянути методи впливу і вислуховування та розуміти їх функції в структурі терапевтичного процесу.	2	Запитання для самоконтролю, роздумів, дискусії, кейси
5.	Тема 5. Психодинамічна /психоаналітична модель психотерапії	Розглянути класичний психоаналіз (за З. Фройдом); розкрити структуру особистості й проблеми внутрішньо-особистісної гармонії, види тривоги та механізми психологічного захисту, основні стадії психоаналізу та психоаналітичні процедури. Розглянути сучасні підходи до застосування трансакційного аналізу Е. Берна; розуміти суть та значення структурно-функціонального аналізу (за Е. Берном), аналізу психологічних ігор і сценарного аналізу для допомоги клієнтам з міжособистісними і комунікативними проблемами.	4	Тести, питання, кейси, завдання для самоаналізу
6	Тема 6. Поведінкова (біхевіоральна) психотерапія	Розглянути базові поняття поведінкової терапії, техніки релаксації, метод систематичної десенсибілізації. Розуміти зміст роботи, мету та завдання поведінкового терапевта. Обґрунтувати значення методів біхевіоральної терапії для розв'язання поведінкових проблем клієнтів.	2	Тести, питання, кейси, завдання для самоаналізу

7	Тема 7. Екзистенційн і підходи до психотерапії. Гуманістична психотерапія та її види.	Розглянути базові поняття екзистенційної терапії та логотерапії. Розуміти зміст роботи, мету та завдання екзистенційного терапевта. Обґрунтувати значення методу логотерапії для допомоги клієнтам у пошуках сенсу життя. Розуміти сутність ноогенного неврозу у контексті життя сучасної людини.	2	Тести, питання, кейси, завдання для самоаналізу
8.	Тема 8. Практика гештальттерапії	Розглянути основні поняття гештальттерапії: філософія гештальту, механізми порушення процесу саморегуляції (за Ф. Перлзом), рівні неврозу як шлях до психологічного здоров'я, принципи і психотехніки гештальттерапії. Розглянути особливості роботи зі сновидіннями в гештальттерапії.	2	Тести, питання, кейси, завдання для самоаналізу
9.	Тема 9. Гуманістична психотерапія та її види.	Обґрунтувати значення недирективних методів роботи з клієнтами під час війни. Розуміти сутність природи людини в гуманістичній психотерапії К. Роджерса. Розглянути умови ефективності клієнт-центрованої психотерапії.	2	Тести, питання, кейси, завдання для самоаналізу
10	Тема 10. Когнітивна і когнітивно-поведінкова психотерапія.	Розглянути базові положення когнітивної психотерапії А. Бека та КПТ. Розуміти інновації цих підходів до психотерапевтичної практики. Обґрунтувати значення КПТ для допомоги клієнтам з когнітивними й поведінковими проблемами.	2	Тести, питання, кейси, завдання для самоаналізу
11.	Тема 11. Психотерапія постмодерну.	Розглянути наративну психотерапію: зміст поняття «наратив», формат практики наративної психотерапії, реконструкцію та екстерналізацію як ключові техніки наративної психотерапії. Розуміти філософію наративної психотерапії.	2	Запитання для самоконтролю, роздумів, дискусії, кейси, Презентації.

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Тестування	24

Семінарське заняття	12
Контрольна робота	6
Самостійна робота	4
Індивідуальне завдання	4
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Номер навчального заняття (залежить від розподілу у розділі I)																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Тести, контрольні роботи		3		3		3		3	3	3		3		3	3	3		30
Семінарські з-тя	2		2		2		2				2		2					12
Самостійна р-та														4				4
Індивідуальні завдання																4		4
Залік /Екзамен																	50	50
Всього за заняття	2	3	2	3	2	3	2	3	3	3	2	3	2	7	3	7	50	100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, комп'ютери, використання цифрових систем управління навчанням – D-learn; використання онлайн навчального контенту – Google Meet, Cisco Webex Meetings, Zoom, Microsoft Teams, YouTube та сучасного інструменту для створення цифрового навчального контенту Microsoft PowerPoint.
-----------------------------------	--

Література:

1. Вестбрук Д., Кеннерлі Г, Кірк Дж. Вступ у когнітивно-поведінкову терапію. Львів, 2014. С. 13-35, 147-217. https://i-cbt.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/KPT-TEXT-1_2-PART.pdf
2. Глива Є. Вступ до психотерапії. Острого-Київ, 2004.
3. Каліна Н. Ф. Психотерапія. Київ : Академвидав, 2010.
4. Кривоніс Т. Г. Теорія та практика особистісної психотерапії. Київ: Вид дім «Слово», 2012.
5. Крупельницька Людмила. Психотерапія у постнекласичній парадигмі : посібник. Київ : ГО «МНГ», 2023. 176 с. : рис., таблиці / Online-видання
6. Карпенко Є.В. Методи сучасної психотерапії : навчальний посібник. Дрогобич : Посвіт, 2015. 116 с.
7. Основи психотерапії : навч. пос. / М.І. Мушкевич, С.Є. Чагарис. Луцьк / за ред. М.І. Мушкевич, 2017. 420 с.
8. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції : навч. посіб. Київ, 2008, С.45-47.
9. Паркулаб О.Г. Терапевтичний діалог як співтворчість консультанта і клієнта. *Габітус*. № 15, 2020. С.187-191.

10. Паркулаб О.Г., Шпет Я.В. Вплив професійної діяльності на особистість психолога: феномен вигорання та його профілактика. *Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки.* Вип. 8. Львів, 2021. С.125-132.
11. Паркулаб О.Г. Екзистенційна позиція консультанта як професійний вибір. *Психологія особистості.* № 1 (8), 2017. С. 183-197.
12. Психологічна деонтологія: етичні кодекси. Хрестоматія / Уклад. В.О. Климчук. Київ, 2004. 88 с.
13. Nelson-Jones' R. (2014). *Theory and Practice of Counselling and Psychotherapy.* Publisher, Cassell. 456 p.
14. Omar C.G. Gelo, Alfred Pritz, Bernd Rieken (2020). *Psychotherapy Research: Foundations, Process, and Outcome.* Springer Wien Heidelberg New York Dordrecht London. 635 p. P.351-381.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра психології розвитку, 518 каб., тел. 596 136, https://kpr.pnu.edu.ua/ , kpr@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Паркулаб Оксана Григорівна, кандидат психологічних наук, доцент Попіль Марія Іванівна, кандидат психологічних наук, доцент, клінічний психолог
Контактна інформація викладача	Електронна адреса oksana.parkulab@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Політика дисципліни спрямована на розвиток вищої освіти в Україні, що ґрунтується на засадах гуманізму, демократизму, національної самосвідомості та міжнародної толерантності, й передбачає імплементацію базових принципів студентоцентрованого підходу до навчання в освітню діяльність студентів.

Пріоритетними напрямками організації освітнього процесу є: формування світогляду майбутніх фахівців (відкрита комунікація, обмін думками тощо), розвиток креативності, створення оптимальних умов для їх самореалізації, інтеграція неформальної психотерапевтичної освіти в формальну, широке застосування інформаційних технологій, впровадження дистанційної форми навчання, діджиталізація освіти та реалізація принципів STEM-освіти.

Студентам рекомендується взаємодіяти із викладачем (лектором) упродовж заняття, реагувати на викладений матеріал, формулювати проблемні запитання, виокремлювати незрозумілий контент, надавати зворотній зв'язок.

Академічна доброчесність	Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» Положення про запобігання академічному плагіату https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/nova-redaktsiia-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf
--------------------------	---

	<p>Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».</p> <p>Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”. http://osvita.dream.net.ua/legislation/Vishya_osvita/73710/</p>
<p>Пропуски занять (відпрацювання)</p>	<p>Згідно з «Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника” (введено в дію наказом ректора від 26 листопада 2020 р. № 799; із внесеними змінами наказом від 6 квітня 2021 р. № 212) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf до підсумкового контрольного випробування допускаються студенти, що прослухали лекційний курс, взяли участь у практичних заняттях, виконали всі письмові завдання (експрес-тестування, творче завдання, реферат чи презентацію), КСР та написали контрольні (модульні) роботи.</p> <p>У разі відсутності студента з поважних причин при написанні контрольної (модульної) роботи йому надається можливість виконати цей вид роботи. При неявці студента у зазначений термін без поважних причин кількість балів з модуля дорівнює «0» (нуль).</p> <p>Допускається, як виняток, з дозволу завідувача кафедри одноразове виконання студентом додаткових видів робіт з курсу (відпрацювання пропущених занять, перескладання змістових модулів, виконання індивідуальних занять тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі.</p> <p>ПОЛОЖЕННЯ про порядок повторного вивчення дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS від 2 лютого 2016 р. № 18; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/povtorne-vuvchennia_nove.pdf</p>
<p>Виконання завдання пізніше встановленого терміну</p>	<p>Оцінка за виконане завдання знижується на один бал</p>

<p>Навчання за індивідуальним графіком</p>	<p>Організація здійснюється відповідно до Положення про порядок навчання здобувачів освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора №672 від 24.11.2022 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-induvid.-grafik.pdf</p>
<p>Невідповідна поведінка під час заняття</p>	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» - покликання: https://nmv.pnu.edu.ua.</p>
<p>Додаткові бали</p>	<p>Додаткові бали присуджуються: за участь у науково-дослідній роботі (підготовка публікацій і виступ на конференції – максимально 5 балів), опрацювання завдань з самоаналізу – по 2 бали, (за кожену тему), есе – максимально 3 бали. Згідно з «Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора від 26 листопада 2020 р. № 799; із внесеними змінами наказом від 6 квітня 2021 р. № 212</p>
<p>Неформальна освіта</p>	<p>Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/ Рекомендовані платформи Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra</p>

Викладач _____ Паркулаб Оксана Григорівна